

## EUROPOS KOMISIJA KOVAI SU RASIZMU IR NETOLERANCIJA (ECRI)

### KOVA SU NEAPYKANTĄ KURSTANČIOMIS KALBOMIS

#### Europos Komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija (ECRI) bendrosios politinės rekomendacijos Nr. 15:

##### Pagrindinės temos

„Neapykantos kalba kelia pagrįstą pavojų demokratinės visuomenės sanglaudai, žmogaus teisių apsaugai ir teisės viršenybei.

Veiksmai, nukreipti prieš neapykantos kalbą, turi pasitarnauti tam, kad būtų apsaugoti asmenys ir žmonių grupės, o ne konkreti ideologija, įsitikinimai ar religija.

Vis dėlto nederėtų taikyti apribojimų dėl neapykantos kalbos klaidingai, kad nebūtų nutildomos mažumos bei slopinama oficialiosios politikos, politinės opozicijos ar religinių įsitikinimų kritika.“



### PAGRINDINĖS NUOSTATOS

Kad priemonės prieš neapykantos kalbos vartojimą būtų veiksmingos, reikia:

- pripažinti esminę žodžio ir saviraiškos laisvės, tolerancijos bei pagarbos orumui svarbą;
- nustatyti sąlygas, palankias neapykantos kalbai pasireikšti, ir imtis atitinkamų priemonių jų prevencijai;
- į šį procesą įtraukti visus dalyvius – privačius asmenis, viešus ir nevyriausybinį organizacijų atstovus.

### ATRINKTOS REKOMENDACIJOS

#### 1. Informuoti visuomenę apie pagarbos nuomonių įvairovei svarbą bei neapykantos kalbos pavojų, o tai pat parodyti neapykantos kalbos priešasčių klaidingumą ir tokios kalbos neleistinumą:

- kovojant su neteisingos informacijos sklaida, neigiamų stereotipų formavimu ir stigmatizavimu;
- plėtojant konkrečias švietimo programas vaikams, jaunimui, valstybės pareigūnams bei visai visuomenei;
- remiant nevyriausybines organizacijas, lygių galimybių įstaigas ir nacionalines žmogaus teisių institucijas, dirbančias kovos su neapykantos kalba srityje;
- skatinant greitą visuomenės veikėjų reakciją į neapykantos kalbą, kurią jie ne tik kad pasmerktų, bet ir įtvirtintų tas vertybes, į kurias yra nukreipta neapykantos kalba.

#### 2. Kartu ir individualiai remti visus, į kuriuos yra nukreipta neapykantos kalba:

- siekiant konsultacijomis ir gairėmis padėti nukentėjusiesiems įveikti bet kokias tokių kalbų sukeltas traumas ar patirtą gėdos jausmą;
- užtikrinant, jog asmenys yra supažindinti su jų teisėmis į žalos atlyginimą ir galimybe šiomis teisėmis pasinaudoti;

<http://www.coe.int/ecri>

European Commission  
against Racism and Intolerance  
**ECRI**  
Commission européenne  
contre le racisme et l'intolérance

COUNCIL OF EUROPE  
  
CONSEIL DE L'EUROPE

- skatinant ir padedant jiems, o taip pat ir liudininkams, pranešti apie neapykantos kalbos pasireiškimą;
- neleidžiant pasmerkti ar persekioti bet kokio asmens, pranešusio ar pateikusio skundą dėl neapykantos kalbos.

**3. Viešųjų ir privačių institucijų (įskaitant išrinktuosius organus, politines partijas, švietimo institucijas ir kultūros bei sporto organizacijas) pagalba teikti paramą savireguliacijos, kaip kovos su neapykantos kalba, priemonei:**

- raginti priimti elgesio kodeksus, kuriuose būtų numatytos sulaikymo ir kitos sankcijos už nuostatų pažeidimą, o taip pat užtikrinti jų veiksmingą įgyvendinimą;
- skatinti politines partijas pasirašyti Europos politinių partijų chartiją už nerasistinę visuomenę;
- skatinti klaidingos informacijos, neigiamų stereotipų ir stigmatizavimo stebėseną.

**4. Apibrėžti atsakomybės pagal civilinius ir administracinius teisės aktus sąvoką dėl neapykantos kalbos vartojimo, bei gerbti teisę į raiškos ir nuomonės laisvę:**

- nustatyti konkrečią atsakomybę neapykantos kalbą vartojantiems asmenims, interneto paslaugų teikėjams, internetiniams forumams ir jų savininkams, interneto tarpininkams, socialinių medijų platformoms, tinklaraščių moderatoriams ir kitiems panašia veikla užsiimantiems asmenims;
- užtikrinti, kad, gavus teismo leidimą ar pritarimą, būtų suteikti įgaliojimai reikalauti ištrinti neapykantos kalbos turinį internetinėje erdvėje, užblokuoti neapykantos kalbą talpinančius tinklalapius, uždrausti neapykantos kalbos sklaidą ir priversti atskleisti neapykantos kalbą vartojančių tapatybes;
- suteikti subjektams, į kuriuos yra nukreipta neapykantos kalba, o taip pat lygybės institucijoms, nacionalinėms žmogaus teisių institucijoms ir suinteresuotoms nevyriausybinėms organizacijoms teises remtis jiems suteiktais įgaliojimais.

## **FAKTAI IR IŠVADOS**

„ECRI vykdytos šalių stebėsenos išvadose yra nurodyta, kad kai kuriose žiniasklaidos priemonėse aiškiai matomas rasistinis turinys, giriamas nacizmas ir neigiamas holokaustas, vartojama užgauli leksika ir stereotipai, susieti su tam tikromis mažumomis. Gatvėse, mokyklose ir parduotuvėse girdimi menkinantys komentarai nukreipti į mažumoms priklausančius asmenis, o taip pat – realiai kviečiama naudoti smurtą prieš šiuos asmenis bei rengti kampanijas prieš mažumų kalbų vartojimą... neapykantos kalba neapsiriboja vien ekstremistiniu kontekstu ar vyraujančia nuomone. Dėl daugelyje parlamentų ir daugelio valstybės pareigūnų vartojamo aštraus tono kyla viešas užgaulaus ir netolerantiško turinio diskursas... Be kita ko, buvo pastebėtos visuomenės veikėjų pastangos pateisinti išankstinę nuomonę ir netoleranciją tam tikrų grupių atžvilgiu siekiant išlaikyti ir didinti priešišumą prieš šias grupes. Ne visa vartojama neapykantos kalba yra išsakoma tiesiogiai, kai kurios publikacijos skleidžia išankstinę nuomonę ir neapykantą „užkoduota“ leksika.“ Aiškinamasis memorandumas ECRI bendrosioms politinėms rekomendacijoms Nr. 15.

„Internetas tapo svarbia priemone, skatinančia rasizmo ir netolerancijos sklaidą. Neapykantos kalba sparčiai plinta socialiniuose tinkluose, ji gali pasiekti kur kas gausesnę auditoriją, nei tai galėjo padaryti anksčiau ekstremistinė spausdinta žiniasklaida.“  
ECRI metinis pranešimas, 2014.

<http://www.coe.int/ecri>

European Commission  
against Racism and Intolerance

**ECRI**  
Commission européenne  
contre le racisme et l'intolérance

COUNCIL OF EUROPE



CONSEIL DE L'EUROPE

## **ECRI NAUDINGOS NUORODOS**

ECRI bendrosios politinės rekomendacijos Nr. 15:

Kova su neapykantos kalba

[http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/activities/GPR/EN/Recommendation\\_N15/Recommendation\\_15\\_en.asp](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/activities/GPR/EN/Recommendation_N15/Recommendation_15_en.asp)

ECRI bendrosios politinės rekomendacijos Nr. 7:

Nacionalinių įstatymų leidyba kovai su rasizmu ir rasine diskriminacija

[http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/activities/GPR/EN/Recommendation\\_N7/Recommendation\\_7\\_en.asp](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/activities/GPR/EN/Recommendation_N7/Recommendation_7_en.asp)

ECRI bendrosios politinės rekomendacijos Nr. 6:

Kova su rasistinės, ksenofobinės ir antisemitinės medžiagos sklaida internete.

[http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/activities/GPR/EN/Recommendation\\_N6/default\\_en.asp](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/activities/GPR/EN/Recommendation_N6/default_en.asp)

Europos Tarybos konvencijos dėl elektroninių nusikaltimų papildomas protokolai:

<https://coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/rms/090000168008160f>

Europos Komisijos Elgesio kodeksas skirtas kovai su nelegalia neapykantos sklaida internete.

[http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/hate\\_speech-code\\_of\\_conduct\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/hate_speech-code_of_conduct_en.pdf)

<http://www.coe.int/ecri>

European Commission  
against Racism and Intolerance

**ECRI**  
Commission européenne  
contre le racisme et l'intolérance

COUNCIL OF EUROPE



CONSEIL DE L'EUROPE

